

UKRAJINŠČINA
(bere dr. Marija Sotnikova Štravs)

Іван Нечуй-Левицький, *Кайдашева сім'я*

Недалеко от Богуслава, коло Росі, в довгому покрученому яру розкинулось село Семигори. Яр в'ється гадюкою між крутими горами, між зеленими терасами; од яру на всі боки розбіглись, неначе гілки дерева, глибокі рукави й поховались десь далеко в густих лісах. На дні довгого яру блищать рядками ставочки в очеретах, в осоці, зеленіють левади. Греблі обсажені столітніми вербами. В глибокому яру ніби в'ється оксамитовий зелений пояс, на котрому блищать ніби вправлені в зелену оправу прикраси з срібла. Два рядки білих хат попід горами біліють, неначе два рядки перлів на зеленому поясі. Коло хат зеленіють густі старі садки.

На високих гривах гір кругом яру зеленіє старий ліс, як зелене море, вкрите хвилями. Глянеш з високої гори на той ліс, і здається, ніби на гори впала оксамитова зелена тканка, гарно побгалась складками, позападала в вузькі долини тисячами оборок та жмутів. В гарячий ясний літній день ліс на горах сяє, а в долинах чорніє. Над долинами стоїть сизий легкий туман. Ті долини здаєка ніби дишуть тобі в лице холодком, лісовою вогкістю, манять до себе в тінь густого старого лісу.

Під однією горою, коло зеленої левади, в глибокій западині стояла чимала хата Омелька Кайдаша. Хата потонула в старому садку. Старі черешні росли скрізь по дворі й кидали од себе густу тінь. Вся Кайдашева садиба ніби дихала холодком.

Одного літнього дня перед паликопою Омелько Кайдаш сидів в повітці на ослоні й майстрував. Широкі ворота з хворосту були одчинені навстіж. Густа тінь у воротах повітки, при ясному сонці, здавалась чорною. Ніби намальований на чорному полі картини, сидів Кайдаш в білій сорочці з широкими рукавами. Кайдаш стругав вісь. Широкі рукава закачались до ліктів; з-під рукавів було видно здорові загорілі жилаві руки. Широке лице було сухорляве й бліде, наче лице в ченця. На сухому високому лобі набігали густі дрібні зморшки. Кучеряве посічене волосся стирчало на голові, як пух, і блищало сивиною.

Коло повітки на току два Кайдашеві сини, молоді парубки, поправляли поди під стіжки: жнива кінчались, і починалась возовиця. Старшого Кайдашевого сина звали Карпом, меншого— Лавріном. Кайдашеві сини були молоді парубки, обидва високі, рівні станом, обидва довгообразі й русяві, з довгими, тонкими, трошки горбатими носами, з рум'яними губами.

Ivan Nečuj-Levyčkyj, *Kajdaševa simja*

Nedaleko ot Bohuslava, kolo Rosi, v dovhomu pokručenom jaru rozkynuloš selo Semyhory. Jar vjeťsia hadiukoju miž krutymy horamy, miž zelenymy terasamy; od jaru na vsi boky rozbihlyš, nenače hilky dereva, hlyboki rukavy j pochovalyš deš daleko v hustych lisach. Na dni dovhoho jaru blyščať riadkamy stavočky v očeretach, v osoci, zelenijuť levady. Hrebli obsadženi stolitnymy verbamy. V hlybokomu jaru niby vjeťsia oksamytovyj zelenyj pojas, na kotromu blyščať niby vpravleni v zelenu opravu prykrasy z sribla. Dva riadky bilych chat popid horamy bilijuť, nenače dva riadky perliv na zelenomu pojasi. Kolo chat zelenijuť husti stari sadky.

Na vysokych hryvach hir kruhom jaru zelenije staryj lis, jak zelene more, vkryte chvyliamy. Hlianeš z vysokoji hory na toj lis, i zdajeťsia, niby na hory vpala oksamytova zelena tkanka, harno pobhalaš skladkamy, pozapadala v vužki dolyny tysiačamy oborok ta žmutiv. V hariačyj jasnyj litnij deň lis na horach siaje, a v dolynach čornije. Nad dolynamy stojit syzyj lehkyj tuman. Ti dolyny zdaleka niby dyšuť tobi v lyce cholodkom, lisovoju vohkistiu, maniať do sebe v tiň hustoho staroho lisu.

Pid odnijeju horoju, kolo zelenoju levady, v hlybokij zapadyni stojala čymala chata Omelka Kajdaša. Chata potonula v staromu sadku. Stari čerešni rosly skriž po dvori j kydaly od sebe hustu tiň. Vsia Kajdaševa sadyba niby dychala cholodkom.

Odnoho litného dnia pered palykopoju Omelko Kajdaš sydiv v povitci na osloni j majstruvav. Šyroki vorota z chorostu byly odčyneni navstiž. Husta tiň u vorotach povitky, pry jasnomu sonci, zdavalaš čornoju. Niby namaliovanyj na čornomu poli kartyny, sydiv Kajdaš v bilij soročci z šyrokymy rukavamy. Kajdaš struhav viš. Šyroki rukava zakačalyš do liktiv; z-pid rukaviv bulo vydno zdorovi zahorili žylavi ruky. Šyroke lyce bulo suchorliave j blide, nače lyce v čencia. Na suchomu vysokomu lobi nabihaly husti dribni zmoršky. Kučeriave posičene volossia styrčalo na holovi, jak puch, i blyščalo syvynuju.

Kolo povitky na toku dva Kajdaševi syny, molodi parubky, popravlialy pody pid stižky: žnyva kinčalyš, i počynalaš vozovycia. Staršoho Kajdaševoho syna zvaly Karpom, menšoho — Lavrinom. Kajdaševi syny byly molodi parubky, oby dva vysoki, rivni stanom, oby dva dovhooobrazi j rusiavi, z dovhymy, tonkymy, trošky horbatymy nosamy, z rumjanymy hubamy.

Ivan Nečuj Levicki, *Kajdaševa družina*

Nedaleč od Boguslava, v bližini reke Ros, se v dolgi, zaviti grapi razprostira vas Semigori. Grapa se vije kakor gad med strmimi gorami, med zelenimi terasami; iz grape se v vse smeri, kot vejevje, razprostirajo globoki rečni rokavi, ki se nato skrijejo daleč v goste gozdove. Na dnu dolge grape se lesketajo zaporedja ribnikov, obdanih s trstičjem in šašem, zelenijo livade. Jezovi so obdani s stoletnimi vrbami. Zdi se, da se v globoki grapi vije žametno zelen pas, na katerem se lesketajo srebrni okraski v zeleni obrobi. Dve vrsti belih hiš pod gorami se svetita, kakor dve vrsti biserov na zelenem pasu. Okoli hiš se zelenijo gosti stari sadovnjaki.

Na visokih grebenih gora okoli grape je star gozd zelen, kot zeleno morje, prekrito z valovi. Ko vržeš pogled na ta gozd z visoke gore, se zdi, kot da je na gore padla žametno zelena, lepo zložena tkanina, ki v tisočernih volančkih in naborkih pada v ozke doline. Na vroč in jasen poletni dan se gozd na gorah sveti, doline pa so črne. Nad dolinami visi siva rahla megla. Zdi se, da ti doline pihajo v obraz mrzlo gozdno vlago in te vabijo v senco gostega starega gozda.

Pod neko goro, blizu zelene livade, v globoki votlini je stala velika hiša Omelka Kajdaša. Hiša se je utapljala v starem sadovnjaku. Povsod po dvorišču so rasle stare češnje in metale debelo senco. Zdelo se je, kot da bi iz celotne Kajdaševe posesti vel prijeten hlad.

Nekega poletnega dne pred pantaleonovim je Omelko Kajdaš sedel na klopi in nekaj izdeloval. Široka vrata iz dračja so bila odprta nastežaj. Gosta senca na vratih skednja je bila v jasnem soncu videti črna. Kot bi bil naslikan na črno platno, je Kajdaš sedel v beli srajci s širokimi rokavi. Kajdaš je strugal os. Široki rokavi so se mu zavihali do komolcev; izpod rokavov so bile vidne ogromne, zagorele, žilave roke. Njegov širok obraz je bil suh in bled kot obraz meniha. Suho, visoko čelo so prekrivale goste, drobne gube. Njegovi kodrasti, razcepljeni lasje so štrleli nad glavo kot puh in sijali od sivine.

Ob skednju na gumnu sta Kajdaševa sinova, mlada fanta, urejala pode za kopice: žetev se je končala in začel se je odvoz z njive. Kajdašev starejši sin se je imenoval Karpo, mlajši – Lavrin. Kajdaševa sinova sta bila visoka postavna mladeniča z dolgimi svetlimi lasmi, z dolgim, tankim, rahlo ukrivljenim nosom in rožnatimi ustnicami.

Prevedla dr. Marija Sotnikova Štravs.